

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De prudentia Confessarij in adhortando, & monendo Pœnitente,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

Quoad Aduocatam. §. 9.

AN causam aliquam susceperit defendendam, quam nouit iniustam esse, etsi nonnullis iusta videatur. An absque vilo defectu suscipiat quamlibet causam; nihil examinans vtrum iusta sit an iniusta, vel an solum attendat ad ordinem vel formalitatem iuris, nihil expendens causæ meritum. An prosequatur defensionem causæ, quam in ipsa tractatione antinaduerit & intelligit iniustam esse, licet à principio putauerit iustam. An sit idoneus ad suum officium exercendum, & an legitime susceperit doctoris gradum. An negligat studere ad susceptam causam defendendam. An clientem suum instruat ad mentiendum, fallendum, improbè vrgendum, vel ad vrendum fraude aliqua pro obtinenda causa. An supra constitutam sibi mercedem, aliquid accipiat nõ sponte oblatum, vel exigat: vel etiam fingat opus esse diligentiori examine causæ, aut longiore opera, vt à cliente plus pecunie accipiat. An recusat defendere causam pauperis non habentis alium patronum, ideo que non consecuturi suum ius. An mercede conductus ad causas alicuius suscipiendas negligens in eo officio extiterit, aut parum sollicitus. An plures suscipiat lites, quam vt ijs satisfacere possit. An violauerit iururandum, quo promisit se fideliter gesturum esse in suo officio, & an ea sciat, quæ ad illud rectè obcundem sunt necessaria. An illud munus susceperit cum non esset idoneus. An nouerit communes clausulas quas ius requirit in diuersis scripturis contractuum & aliorum negotiorum. An cum opus est exquirat hominis eruditi consilium & iudicium. An breuiter scripta confecerit, quam vt partes re satis declarata, in eam consideratè consentirent. An in examine testium plus scripserit vel minus, quam ipsi dixerint, aut procuret ab illis dici quæ taceri deberent. An tale munus suis amanuensibus exequendum relinquat. An fideliter ad iudicem referat, quæ in examine peracta sunt; non inuoluendo, celando aut obsecrando rem de qua agitur. An sua culpa & negligentia absit à iudiciis cum alicuius notabili damno. An valeat industria, ad lites perspicue, distincteque ordinandas ac disponendas. An negligens sit in seruandis scripturis, vnde causam det multiplicationi litium. An combusserit aut lacerarit scripturas, aut in eis immutari aliquid in alicuius fauorem. An ad emungendam à partibus pecuniam, morosum se ac difficilem exhibeat, aut impedimenta causetur, aut alias excogitet dilationis occasiones. An subdole cum apparitoribus pactus sit ad informationes faciendas vel mandata danda, non requiritibus partibus aut Iudice non ordinante. An lucrum ex multa querens, subornarit delatorem criminis. An nouum officialem docuerit modos indebitos quæstus faciendi. An quamuis inter partes conuenierit, nihilominus vrgat litem Iudicis sententia dirimi. An preteritui sui officij proprias vlciscatur iniurias. An aliquid lucretur modis illicitis. An vilius emat quam par sit, ab ijs qui eius fauorem expetunt. An supra constitutam sibi à Principe mercedem quid acceperit. An permittat eos qui sub se scribunt, mercedem exigere ab vna ex partibus cum ab altera iam sit persolutum, An cum ab ipso scripturæ aliquæ exiguntur, eas fingat se inuenire non posse, vt plus accipiat in compensationem laboris in querendo suscepti. An ex re litigiosa apud ipsum deposita aliquid sibi vsurparit, aut ei ad quem spectabat non tradiderit, quam cito oportuit, aut eam detinens compulerit expensas facere ad eam recuperandam. An recuset opem suam pauperibus nõ habentibus defensorem, qui ideo causa cadunt. An diu suspensam teneat causam, & negotia clientum, qui non habent vnde mercedem ei persoluant. An cum vrbe egreditur ad expediendum aliquod negotium eadem opera, alia suscipiat & pro singulis integram mercedem postulet, perinde ac si singulorum tantum gratia eo esset profectus. An perscripserit aliquem illicitum contractum. An subornarit vel admiserit aliquos falsos testes. An scripserit testamentum eius qui carebat iudicio. An suo officio, vt par est, functus sit.

Quoad procuratorem. §. 20.

Procurator de pluribus, de quibus Aduocatus interrogari solet, potest interrogari. Interrogandus igitur est. An seruauit iururandum quo promisit se facturum suo

munere. An diligenter examinet causam & omnia quæ ad illam pertinent, priusquam eam suscipiat. An sine discrimine quaslibet causas suscipiat, nihil inquirendo de æquitate ipsarum. An negotio aliquo in se suscepto, ad id necessariam omnem diligentiam non conferat, nec viros doctos consulat. An partes inducat, ad eligendos aduocatos seu legisperitos sibi familiares, sed minus idoneos quam sint alij. An absit à consultationibus & iudiciis, in quibus Clientum suorum negotia tractantur, & an ipsius incuria eiusmodi negotia differantur, vel pereant. An falsum dixerit cum iurauit se non petere malitiose dilationem. An plures suscipiat lites quam vt eis satisfacere possit. An stipendia plura & maiora æquo exigat.

Quoad Apparitorem. §. 21.

AN seruet iururandum, quo promisit se fideliter in suo munere versaturum. An accepto mandato capiendi aliquem, spe compensationis eum præmonuerit vt sibi caueat. An plura negotia expediens eodem die tantundem pro singulis exigat, quantum pro diuersorum dierum expeditionibus acciperet. An in hospitij expensas factas integre persoluerit. An cõnuceat peccatis tabernariorum & aliorum eiusmodi, quæ muneribus ab illis accipiat. An lustrans domos aspersit agat vt aliquid muneris extorqueat. An prætextu sui muneris, aliquibus inmeritis faciat negotium, aut violentia vtatur, &c. An consilium inierit de aliquo capiendi vel sistendo iudici, vt inde quæstum facere possit. Cæteræ interrogationes de minus communibus nonnunquam faciendæ intelligi poterunt ex dicendis in 3. parte. Eas Angelus & Tabiena in verbo, *Interrogationes*, attingunt.

CAPVT QVARTVM.

De prudentia Confessarij in adhortando & monendo Penitente.

SVMMARIVM.

- 39 Qui sint vel non sint, vel tantum paucis, adhortandi.
- 40 Qui obiurgandi, qui consolandi.
- 41 De admonitione Penitentis errantis ex ignorantia.
- 42 Obligationem esse monendi, quando ignorantia fuerit vincibilis.
- 43 Quando omisso admonitionis inducat obligationem ad restitutionem.
- 44 Dubius inquirens de rei veritate, ea illi aperienda est, etiam si fructus non speretur, non item scrupuloso.
- 45 Monendus est Penitens inuincibiliter ignorans suum errorem, si fructus inde speretur.
- 46 Quid agendum sit, si non speretur.
- 47 De eo quod agendum est Confessario in quibusdam euentibus presertim Matrimonij inualidi.
- 48 Quando absolutio sit proponenda admonitio, & quando postponenda.
- 49 An quod Penitens deprehenditur omittere, sitne ex ignorantia vel ex malitia, expendendum est, antequam absolutio ei detur.

Postquam pro munere Iudicis confessarius per interrogationes adiunctas confessioni Penitentis, huius interiorum animæ statum sufficienter explorauit: prudentiæ illius est videre an debeat necne pro munere patris spiritualis, aliquam siue obiurgando, siue consolando adhortationem addere, & an aliqui sit, de quo debeat eundem monere.

Pertinet autem primò ad istiusmodi prudentiam, vt sicut adhortationem, cum necessaria non fuerit, omittere debet, sic longiore aut breuiore vtatur, secundum quod Penitentis necessitas, dispositioque exegerit. Qui enim paucioribus grauat peccatis frequentius confitentur, & non sunt bonæ conscientiæ: aut pluribus quidem peccatis grauari sunt, sed discretione, intellectuque sufficienti pollent, & cum sufficienti dolore de peccatis firmum conceperunt propositum vitam deinceps emendandi, non sunt longis adhortationibus fatigandi.

Pertinet secundo; vt duriores & obstinati, qui grauissimis onerati peccatis, exiguum admodum compunctionis & Penitentis specimen exhibent, arguantur increpenturque. Pusillanimes vero, qui tantum de suis peccatis conce-

perunt

perunt dolorem, ut non obiurgatione, sed consolatione egeant, confortentur: sicque (ad instar Samaritani. Luc. 10. vinum & oleum in plagas sancti infundentis) pro Penitentium conditione increpatione aut consolatione viurpetur. Ad quod faciunt post dicenda in cap. 6. & 7.

41. Perinet tertio; ut Confessarius cum necessitas vel utilitas exigit, admonere vel admonere omittat Penitentem, quem discussa debet conscientia confitentem, videt aliquod peccatum tacere per oblivionem aut ignorantiam inuincibilem: nimirum quia nullo modo meminit, se illud commississe, aut omnino ignorat illud esse peccatum mortale de necessitate confitendum. Ipse vero Confessarius certò nouit a se ab eo commissam esse: quia scilicet committi vidit, aut probè instructus est de grauitate illius peccati, quod tanquam leue tacetur à Penitente. Ad id autem ritè debetque præstandum; tenenda est doctrina quam laicus quidem persequitur Arianus in 4. de Confessione dub. 7. post. 5. quod sed ut breuius, sic & melius Sotus in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. ubi fine n. & Canus in tele. de Penitent. parte 6. §. Hinc verò; & Medina in Cod. de confess. quæst. 19. quibus nouissimè accesse- runt Suarez & Sanchez alios citans, ille to. 4. disput. 32. sect. 4. & hic libro 2. de Matrim. disput. 38. Summa autem illius comprehenditur his propositionibus.

De admonitione ignorantem errantis.

SECTIO I.

42. Prima est. Quando Confitentis obliuio vel ignorantia inuincibilis fuerit (quod colligi poterit ex eiusdem Confitentis conditione, & ex dubitationibus quas patitur: ac etiam ex interrogationibus quas facit) Confessarius obligatur ipsum instruere & admonere de eo quod nouit debere in confessione exprimi, & aduertit per talem oblivionem aut ignorantiam taceri. Hanc propositionem quam sine controuersia receptam esse notat Canus, satis confirmat obligatio, quam Confessarius habet supplendi in Confessione, quod necessarium est ad illius validitatem. Nam talis siue obliuio, siue ignorantia, quæ de se culpabilis est, non excusat à mortali peccato: ideoque in tali casu Sacerdos obligatur (quem admodum loco citat. prop. 2. notat. Sotus) Penitentem instruere quidquid se quatur, id est, siue profici, siue obsequi admonitio; eumque informare de veritate, ut ea cognita respiciens conteratur de tali peccato, sicque legitime confiteatur. Quod si non faciat, & nihilominus absolutionem petat, peccat mortaliter (ut loco citat. §. Similiter docet Medina) peccato sacrilegij commissi contra Sacramenti sanctitatem, in eius notabilem iniuriam: sique Confessarius eam impendat, tanquam malè fungès Iudicis & Medici officio in re grauissima, infideliterque dispensans Dei mysteria, peccat quoque mortaliter; nec absolutio valet.

43. Iam quod visum est quibusdam tunc Confessarium teneri quoque ad restitutionem, si peccatum fuerit commissum in damnum proximi, reijci poterit: quia Confessarius ex officio quod gerit, tenetur quidem lege iustitiæ consulere animæ penitentis sibi confitentis, sed aliorum bono consulere non tenetur, nisi de communi lege charitatis. Vnde si interegeret à Penitente, an restituere debeat, ipseque neget: tunc quidem tanquam cooperatori iniuriæ, tenetur ad restitutionem, sicut teneretur quilibet alius similiter interrogatus, si consuleret non restituere. Sed si Penitens nihil interroget, Confessarius ex eo solum quod audiat usurarium *verbi gratia*, & culpabiliter tacens, nihil eum de restitutione moneat, quamuis peccet contra charitatem, non tamen contra iustitiam: quia ex Officio quod gerit, non tenetur bono illius tertij, cui facienda est restitutio, ita consulere ut contra debitum iustitiæ agat, non admonendo faciendam esse restitutionem.

44. Secunda propositio est; Quæcumque sit ignorantia penitentis, si dubius de aliqua re interroget Confessarium, hunc teneri veritatem illi aperire, quantumcumque id nihil sit profuturum: pro qua plures auctores adfert Sanchez loco citat. num. 14. Ratio verò est: quia Penitentis conscientia sic læsa est illo dubio, ut ipse desinat esse in bona fide: ratiur- nitatemque Confessarij possit ipse interpretari in suam fauorem approbationemve sui erroris. Veruntamen restringi posse videtur hæc ipsa propositio, ut non procedat quan-

do Penitens interrogat, non ut verè dubius, sed ut scrupulo agitur; quia per scrupulum (cum id sit dubium carens fundamento) non auferitur bona fides, & inuincibilis ignorantia; adeo ut Confessarius ad vitanda graua incommoda fecutura; possit tacere aut dicere, ut abiciat scrupulum. Ita habet Sanchez ibid.

45. Tertia propositio est. Quando Penitentis obliuio vel ignorantia fuerit inuincibilis, tenetur Confessarius illum admonere de eo quod ex tali obliuione vel ignorantia dicere prætermittit, si fructum vero similiter sperat ex facta informatione veritatis. Hanc Canus confirmat loco citato. Tum quia Confessor absoluit Penitentem errantem circa materiam peccati mortalis, & in omnibus paratum corrigi, opere suo errorem illius confirmat. Tum quia Confessarius quidem, ut Confessarius, Index tantum est & Medicus, qui munus suum circa peccatum (à quo excusat ignorantia inuincibilis) exercet: tamen ut simul est proprius Sacerdos, & pastor ac doctor, infideliter ageret contra Magisterium sibi commissam, nisi errantem doceret, cum videamus Penitentes ad eum, tanquam ad Dei Vicarium accedere, non tantum ut absoluantur, sed etiam ut instruantur.

46. Quarta propositio est: cum nulla spes est Confessario, quod ex informatione veritatis profecturus sit Penitens, tunc satis esse in sua ignorantia eum relinquere, siue sit ignorantia iuris diuini, vel humani, siue ignorantia facti; & sit continuatum in damnum proximi, siue non. Pro hac plures citat Sanchez in eadem disputat. num. 6. & cum Nazarr. censet procedere non modò quoad peccatum commissum, & sed etiam quoad committendum, quando ipsum inuincibiliter ignoratur, nec spes est probabilis, quod is qui admitturus est illud, acquiescet abstinendo ab eo, si moneatur. Quod est (ut rem exemplo illustremus) in sua ignorantia inuincibili relinquendum esse, & eum qui matrimonium contraxit cum impedimento dirimente; & eum qui contracturus est quando probabiliter creditur, nihilominus in proposito perseueraturus. Ad id etiam Sanchez ibidem numero 17. & 18. procedere etiam si Confessarius illud de quo moneat, sic sciret ut ipsum probare possit: item etiam si malum quod ex admonitione timetur secuturum, provenire deberet non ex infirmitate, sed ex malitia admoniti. Ad huius propositionis confirmationem Medina & Canus locis citatis adferunt dictum Diui Augustini, quod refertur in cap. si quis 2. de Penitent. distinct. 7. Si scirem nihil tibi prodesse, non te moneo, non te terterem. Itemque alterum, (quod ut rationi consecrarium vsurpatur à Theologis ex Salustio) frustra nitri, & nihil aliud laborando quam odium quærere, extremæ dementiæ est. Quibus accedit ratio eandem satis confirmas: quod nulla lex obligat ad actus inutiles & otiosos, qualis esset dicta admonitio, utpote quæ longè aberraret à fine, in quem ordinatur; qui est consecratis bonum: sicut & finis correptionis fraternæ, est bonum eius qui corrigitur.

Quod autem Arianus in contrarium adfert; ostendendo potius permitendum esse scandalum, quam omittendam veritatis declarationem: Canus admonet intelligendum esse de publico Doctore, cuius doctrina, licet alijs sit odor mortis in mortem, debet tamen tradi populo. Itaque doctrina quidem; quæ ad bonum publicum ordinatur, intermittenda non est, propter malum priuatum; sed doctrina quæ pro fine habet bonum priuatum: cessante tali fine, ipsa etiam cessare debet. Vnde consequens est cessare debere præfatam admonitionem, quando creditur non cessura in Confitentis bonum priuatum, quod illa pro fine habet: nisi ex illius ignorantia timeretur malum boni communis, quod præferendum est bono priuato. Id quod annotat Sanchez in cit. disput. 38. num. 15. in exemplum adfert: si Parochus ex ignorantia populum suum erroribus in fide, aut in moribus imbueret: aut publica fama esset de inualiditate matrimonij duorum cohabitantium.

Resolutio ex dictis de eo quod agendum est Confessario in quibusdam euentibus, ut censetur cum istiusmodi prudentia procedere.

SECTIO II.

EX dictis, ut Canus subiungit, resoluitur facillè quid in multis euentibus Confessario agendum sit, ut cum isti-

usmodi prudentia cōsueatur procedere, nempe si Berta nupsit Petro occulte non consummato matrimonio, deinde publice contraxit cum Ioanne, & consummauit, cum eoque manet bona fide inuincibiliter ignorans ius diuinum, per quod iterum est posterius matrimonium, propter prius valide contractum. Item si duo contraxerunt in 3. vel in 4. gradu affinitatis ignorantes inuincibiliter ius humanum quod prohibet: & reddit inualidum tale matrimonium. Item si bona fide Berta contraxerit matrimonium cum Petro, credens probabilibus argumentis, priorem suum maritum esse mortuum: ideoque laborans inuincibili ignorantia facti; puta nesciendo inuincibiliter, quod de facto idem prior maritus adhuc uiuat. Item si quis contractum usurarium fecit ignorans inuincibiliter talem esse, eo quod in illo sit usura palliata valde occulta: ipseque viros doctos, & fide dignos adierit à quibus informaretur, & responsum accepit tale quod licitum sibi esse. Itaque in his omnibus & similibus prudenter, prout tenetur, ager Confessarius: si credens suum consilium profuturum, admoeat: sin minus, non admoeat: siue id sit in detrimentum proximi, siue non: & siue sit contra ius humanum, siue contra diuinum, inquit Canus, addens id intelligendum esse cum nec statim, nec postea fructus admonitionis speratur. Quam etiam doctrinam Medina, in citata quæst. 19. corol. posterius dictum, inculcat inquit. Si vero simile sit, quod confitens, si ei veritas quam inuincibiliter ignorat, notificetur, ita scandalizabitur quod nunquam finis notificationis eueniat: nempe quod propterea non recedet à peccato, nec proximo læso satisfaciet: Confessarium male agere informando illum de tali veritate, debere que sine tali informatione ipsum absolueret: ut si quis iudice in iudicio torquendus, putet omnino sibi licere veritatem negare ad liberandum se à morte & infamia, non est monendus, id ei illicitum esse: sed sufficet in vniuersum interrogare, an sit paratus mori, potius quam Deum offendere. Si enim Pœnitens non tenetur particulares comparationes sumere ad explorandam suam contritionem, multo minus tenetur Confessarius eas ab illo interrogare. Si autem scandalum quod timeret euenturum, mouentur eum sit, ita ut tunc quidem non speretur fructus admonitionis: eum tamen breui secuturum spes sit, tenetur Pœnitentem ipsum informare de veritate quam ignorat. Pro qua doctrina Sanchez in cit. disput. num. 16. plures auctores referens, addit eum eodem Medina præstare monitionem fieri post absolutionem quam ante, ne ex perturbatione impediatur Sacramenti fructus. Constitutum sit ergo ex his, dum vtilitas & scandalum concurrunt: videndum esse, quod illorum præponderet: si que vtilitas præualeat sequenda est regula. Melius esse scandala permitti, quam veritatem deseri; sin scandalum sit maius seruanda est regula vitandi scandala. Addit adhuc Canus, si aliquid constaret fore ut Pœnitens moneatur ab alio Confessario, qui imprudenter medebitur illi malo, consultius esse ignorantem admonere; nisi adhibendam sit remedium intolerabile: prout censetur si exemplis supra positis addas, susceptos esse filios ex existimato matrimonio, diuinam cohabitationem, scandalum publicum, & similia: quo euentu, inquit Canus, nullus tam imprudens erit, quin præfens horreat periculum (perplexitatis nimirum, & difficultatis) in quod conijciuntur illi qui sunt in bona fide, occasionisque peccandi, qui sunt in honore statu. Id quod alijs citatis Sanchez in preced. num. 7. ita verum esse vult, ut in eo casu Confessarius, nolentem reddere debitum coniugale, debeat ad id cogere, tanquam à peccato, ob ignorantiam inuincibilem, excusatum si reddat: & peccantem contra conscientiam, si non reddat. Neque mentietur dicendo illum esse suum coniugem, cum sit communi existimatione, sicut nec mentita est beata Virgo cum dixit Christo. Ecce pater tuus & ego dolentes quarebamus te: qui quamuis S. Ioseph. non esset vere pater Christi, erat tamen reputatione communi. Infert idem Sanchez in seq. num. 11. argumento à maiori quando Pœnitens sub lethali culpa tenetur ad aliquid adeo difficile, ut Confessarius credat ipsum tunc admonitionem recepturum non esse æquo animo: alias autem admissurum melius: hunc (Confessarium inquam) quamdiu Pœnitentem ipsum nouit excusari per ignorantiam inuincibilem, posse tacere, & in tempus opportunius admonitionem dif-

ferre: adeoque prudenter agere Confessarios illos qui non omnia ad quæ Pœnitentes tenentur, simul primaque vice aperiant, ne deterriti omnino abstineant à Confessione, sed paulatim doceant ipsos de ijs ad quæ tenentur. Quæ quidem in re opus est magna circumspectione, in eaque, ut plena periculi, implorandum serio diuinum auxilium.

Quando absolutioni sit præponenda admonitio, & quando postponenda
SECTIO. III.

AD eandem, de qua agimus prudentiam pertinet ut Confessarius aduertat, num Pœnitentis admonitionem differre debeat post absolutionem, an eidem præmittere. Si enim iuxta primam propositionem aucte traditam facienda sit ignorantia vincibiliter: dubium non est præmittendam esse absolutionem, quæ alioqui esset inualida. Sin iuxta secundam propositionem facienda sit ignorantia inuincibiliter, cum admonitio speratur profutura, obstruere oportet doctrinam Medina in cit. corollario, statuentis, si Confessario verosimile sit, quod si confitentem absoluet, priusquam de veritate eum informet, non proficiet ad finem retrahendi eum à peccato assueti: vel permouendi ad satisfaciendum proximo per ipsum læso: proficiet autem, si eum informet ante absolutionem: Confessorem ipsum antequam talem Pœnitentem absoluat, teneri de præfata veritate eum informare: & admonitum absolueret; si qui dem à tali peccato abstinere & proximo satisfacere promittat: aut saltem (quando Confessor talis fuerit cui tanquam minus peccato non tenetur confitens adhibere fidem) data fide quod faciet illud de quo admonetur, si ab alijs fide dignis edoctus fuerit, id sibi faciendum esse. Quod si neque hoc neque illud proponat, non est absolueudus: quia eum non vere pœnitet, obicemq; ponit absolutioni; quæ si illi impendatur, erit nulla.

Addit quoque idem auctor, Confessorem si probabiliter iudicet confitentem inuincibili ignorantia laborantem, non cessaturum à peccato assueti, præsertim in præiudicium proximi continuato: neque eidem proximo læso satisfaciendum, nisi absolutio negetur, hacque negata recessurum à peccato & satisfaciendum; posse, atque etiam debere eam negare nolenti parere, postquam suus error sufficienti autoritate, aut ratione conuincente, demonstratus illi fuerit: quia se præbet indignum ipsa absolutione: cum in eo ignorantia inuincibilis cesset, veritate sufficienter ei ostensa. Quod tamen, ut idem etiam auctor admonet, tunc tantum procedit, cum taliter admonitus nullum subterfugium habet, quin ob demonstrationem veritatis ei factam teneatur sententia Confessoris adherere. Nam si excusationem aliquam habeat, qualis est quod ab alijs fide dignis oppositum audierit, exhibetque se paratum magis informati à viris doctis, eo nomine, quod non reputet se sufficientem ad soluendum motiuum à Confessore allatum, quod forte alij soluere sciunt: absolutio neganda non est parato facere omne illud ad quod se teneri comperit: quia cum veritas per tale motiuum non demonstratur ei satis euidenter, adhuc in sua ignorantia inuincibili perseverat: nisi esset persona simplex, quæ erret ex sua simplicitate, non autem ex eo quod male à viris alioqui doctis, & fide dignis informata sit: talis enim pro sua qualitate tenetur Confessori parere: quod nolens, culpabilis efficitur ipsius ignorantia, indignusque est quia absoluat. Hæc hæctenus Medina rationi consentanea.

Pertinet quinto ad eam de qua agimus Confessarij prudentiam, ut audita confessione aduertens aliquod omisissum esse à Pœnitente, quod oportuerit exprimi; antequam absoluat, examinet an talis omisissio sit ex ignorantia, an ex mera malitia: si que ex ignorantia esse deprehenderit, vtratur prout admonet Sotus in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. sub finem acuminem in perpendendo ex qualitate personæ quæ confitentur, & ex alijs coniecturis, num talis ignorantia qua peccatum aliquod in confessione prætermisissum est, crassa sit & quam confitens teneatur vincere, & iuxta antedicta, eum monent. Talis vero ignorantia maxima coniectura erit, ut bene monet Sanchez in cit. disput. 38. num. 3. si Pœnitens de bono suo statu dubiam conscientiam habere deprehendatur; non item si alias habuerit, & nunc se bonam habere demonstrat: quia fieri potest ut aliquos consulerit, qui conscientiam

ipſius ſedarint. Nec item coniectura eſt ſufficiens, quod confeſſeatur peccatum aliquod cui illud quod reticet, eſt conſequent; vt ſe cognouiſſe carnaliter fororem illius quam poſtea duxit in vxorem, vnde conſequent eſt matrimonium eſſe nullum: quia huiusmodi nullitas non ita ſequitur ex tali facto, quin cognito ipſum eſſe peccatum, poſſit inuincibiliter ignorari tale matrimonium eſſe, nullum, & facere copulam illicitam. Si verò deprehenderit omiſſionem eam eſſe ex malitia, nimirum quod Pœnitens velit reticere peccatum, curet quantum poteſt ne perperam det abſolutionem, laboreque interrogationibus veri atem ex illius ore prudenter elicere: caueat autem indicare, ſe tale aliquid noſſe ex alia ſa confeſſione. Quod ſi omni quam poteſt adhiberi à diligentia, & induſtria, viderit ſe nihil proficere, geret ſe cum eo, tanquam cum indiſpoſito: de quo non abſolucendo dicitur in ſequenti parte cum de abſolutione. Exemplum huius rei eſſe poteſt, ſi Confeſſarius ſciat ſuum Pœnitentem acquiſiſſe beneficium per ſimoniam, aut pecuniam dediſſe ad vſuram, aut vti alicuius perſonæ turpi conſuetudine aut aliud mortale perpetrari, quod diſſimulat inter cōſtitendum, quia non vult malè accepta reſtituere, aut vitæ ſuæ turpitudinem veretur aperire, aut non ſtatuit eam emendare.

CAPVT QVINTVM.

De Confeſſarii prudentia in disponendo Pœnitente ad contritionem, ſeu odium & deteſtationem ſuorum peccatorum.

SVMMARIVM.

- 50 Confeſſario debet nota eſſe Pœnitentis contritio, antequam illum abſoluat.
- 51 Cum non oſtendente contritionem, qua ratione agendum ſit.
- 52 Qualis imperfecta contritio deprehensa in Pœnitente, ſufficere poſſit ad illius abſolutionem.
- 53 Signa contritionis ad abſolutionem ſufficientis.
- 54 De lachrymis.
- 55 De confeſſione amara.
- 56 De alaci pœnitentiã impoſita acceptatione.
- 57 De quibusdam aliis effectibus contritionis eam indicantibus.
- 58 De abnegatione ſui & deſiderio patiendi pro gloria Dei.
- 59 Manire debet ſe precibus Confeſſarius diſpoſiturus Pœnitentem ad contritionem.
- 60 Peccati indignitas naturalis.
- 61 Indignitas peccati ex inobedientia erga Deum.
- 62 Indignitas peccati ex odio quo Deus illud proſequitur.
- 63 Indignitas peccati ex abuſu diuina erga nos bonitatis eoque tali, vt Chriſto Damon antepoſatur.
- 64 Indignitas ex Dei perfectione, & noſtra nequitia.
- 65 Et quem indignitas peccati nõ mouet, ad eiusdem odium, inculcanda eſt diuina iuſtitia ſeu iuſtitia, & quomodo.
- 66 Peccator abſolutio: Dei patientia, iram illius accendit.
- 67 Cum ſeueritate diuina iuſtitia, iuncta eſt benignitas Dei vocantis nos ad pœnitentiam.
- 68 Per peccatum mortale iacturam facimus præteritorum meritorum, ſpecialis fauoris, quo Deus amicos ſuos proſequi ſolet.
- 69 Idem calum nobis claud. t. & Spiritum adoptionis filiorum Dei à nobis excludit.
- 70 Itemque ſpoliat diuinã gratiã, & charitate ac Spiritus ſancti donis virtutibusque eam ſequentibus.
- 71 Miſeria maxima exiſtens in mortali peccato.
- 72 Plage per mortale peccatum inſtiguntur anima, primò corruptionis in ſubſtantia 2. caritatis in mente 3. obliuionis Dei in memoria. 4. peruerſitatis in voluntate. 5. debilitationis in facultatibus exequentibus. 6. infirmitatis in corpore.
- 73 De ratione qua poteſt ex his Pœnitens diſponi ad contritionem.
- 74 Debita eterna damnationis, qua per peccatum mortale contrahuntur.
- 75 Quam horrenda pœne inferni ad quas peccatum mortale addit.
- 76 Diſpoſitio Pœnitentis ad contritionem, conſideratione miſeria dānatorum.
- 77 Diuites nolentis conteri, eſt opus Diaboli: non Dei, vel natura.
- P**recipui momenti eſt hæc prudentia, qua præ cæteris, vt fruſtuoſe exerceatur, requirit in Confeſſario

illa qua ad ipſius bonitatem ſpectare ex D. Bernardo retulimus in præcedenti libro cap. decimoquarto ſect. prima: quoniam contritio in primis eſt, per quam peccator ſpiritali vitæ reſtituitur, & cui tanquam fundamento ſuperſtruntur cætera, quæ ſpectant ad legitimum Sacramenti Pœnitentiæ vltim. Cum autem ea duo includat (expreſſa in ipſius definitione propoſita à Concil. Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 4.) nempe deteſtationem peccati, & propoſitum emendationis vitæ: in præſentiarum hærebimus potiſſimum in ijs perſequendis, quæ poſſunt Pœnitentem diſponere ad contritionem vt continet peccati commiſſi deteſtationem: poſtea perſecuturi quæ faciunt ad propoſitum emendationis. Diuidemus autem caput hoc aliquot ſectionibus: in prima dicitur de ratione cognoscendi, an Pœnitens ſit ad abſolutionem obtinendam ſufficienter contritus: in ſecunda ſigna contritionis proponuntur: in reliquis adferentur motiua ad contritionem.

De ratione cognoscendi, An in Pœnitente ſit contritio ad abſolutionem ſacramentalem ſufficiens.

SECTIO I.

Pertinet primò ad propoſitam prudentiam, vt Confeſſarius non proferat temere abſolutionem, quando ex cōfeſſione Pœnitentis non deprehendit in eo contritionem ſufficientem ad illam et impendendam: nec enim præceſſiſſe, ideo præſumere debet (quidquid aliud dixerit Ioannes Maior, referente Nauarr. in Enchir. cap. 1. num. 41.) quod nemo ſit adeo imprudens, qui quo tempore ſua peccata ſacramentaliter confeſſetur, illa non deteſtetur ſaltem virtualiter. Tale enim fundamentum non eſſe fatiſ firmum Nauarr. ipſe oſtendit; quia ſequeretur aliqui quemlibet ſacramentaliter confeſſentem habere iuſtam contritionem: quod aduerſatur communi doctrinæ de inualiditate confeſſionis ſacramentalis ex defectu contritionis: nam nullus aliqui talis defectus contingeret. Immo aduerſatur Concilio Tridentin. ſeſſ. 6. cap. 14. quod ad iuſtificationem peccatoris præter confeſſionem & abſolutionem Sacerdotalem ac ceſſationem à peccatis, requirit horum deteſtationem, ſeu contritum & humiliatum. Et in ſeſſ. 14. cap. 4. ait, nuſquam Eccleſiam docuiſſe: ne ceſſiſſe Sacramentum Pœnitentiæ, abſque bono motu ſuſcipientium conferre gratiam, qui bonus motus eſt, contritio, de qua in eodem cap. ex inſtituto agitur: & ſine qua Sacramentum Pœnitentiæ nullum eſſe conſtat, cum ſit eius pars eſſentialis.

Si ergo iudicauerit Confeſſarius ſuum Pœnitentem non oſtendere contritionem ſufficientem ad abſolutionem: vt quia parui facit donum Pœnitentiæ, non curans ille dā Deo petere; vel non ſtatuit firmiter ſtatui peccati deferere, aut occaſiones propinquas peccandi à ſe remouere; aut paratus eſt animo, malitè peccare mortaliter, quam damnatum aliquod ſuſtinere, vel alicui non obſequi, etiam in illicitis: aut demum recuſet inimico reconciliari, aut aliud agere ad quod tenetur ſub mortali. Si, inquam, quid tale iudicauerit, poterit ipſi Pœnitenti proponere ad confeſſionem fruſtuoſam requiri, vt ſua illa peccata ſic deteſtetur tanquam Dei offenſas, vt generaliter malit in quodcumque malum incurriſſe, quam in peccatum, quo Deum ſummum omnium bonum à ſe alienauit; eumque ſibi de patre amantiſſimo ac miſericordiſſimo fecit inimicum, & ſupra quam dici poteſt reddidit iratum: Cauere autem debet Confeſſarius nimium aggravare peccata quæ in confeſſione audit aut reprehentionibus tertere Pœnitentem, maxime ſi talis eſt, qui propter verecundiam aut timorem aliquid eorum quæ commiſit taciturnus videatur: ſed potiùs compaſſione benignè oſtenſa, eum animare ſecundum antedicta num. 10. ad ſincerè dicenda omnia quæ conſcientiam ipſius grauant. Etenim vbi aduerſit animus reticendi aliquid neceſſarium, nulla poteſt ad eſſe contritio ad Sacramentum ſufficiens.

Admonet vero Sotus in 4. diſt. 8. quæſt. 3. art. 3. paulo ante ſolutionem argumentorum: non eſſe quod Confeſſarius multum labore in diſcutiendo, An Pœnitentes plebej adferant contritionem perfectam, dolendo de peccatis ſuis ex puro Dei amore: an verò tantum imperfectam ex ſeruili timore. Id enim cognitu difficillimum eſt, nec neceſſarium ad abſolu-